

INTERVIEW Hettie Pott-Buter vertrekt als voorzitter van CDA Waterland

Een feministische oppasmoeder uit een krottenwijk

Als Hettie Buter in de zesde klas van de lagere school te horen krijgt dat haar vriendinnetje, die van goede komaf is, naar het lyceum gaat en dat zijzelf maar naar de huishoudschool moet omdat ze uit een arm gezin komt, wordt ze nijdig. Ze schudt resoluut haar hoofd en kijkt de bovenmeester aan: „Nee, meester”, zegt ze gedecideerd: „Ik moet ook naar het lyceum.” Het is de start van een carrière die goeddeels in het teken stond van gelijkheid voor iedereen, arm of rijk, man of vrouw.

Johan Moes
jmoes@medialhuis.nl

Boek in Waterland ■ Aan haar keukentafel in Broek in Waterland maakt Hettie Pott-Buter (79) er geen geheim van dat ze het einde van die carrière graag anders had gezien. Als vertrekend voorzitter van de Waterlandse afdeling van het CDA heeft ze net de hand gelegd aan haar laatste nieuwsbrief voor de partijleden en de boodschap is er niet één om heel vrolijk van te worden: het CDA is een partij in verval en de uitslag van de verkiezingen voor Provinciale Staten in maart van dit jaar kon dat niet pijnlijker illustreren. De partij, die begin jaren negentig nog twintig van de 55 staten zetels had, heeft er nu nog maar twee over. „We zijn de tiende partij”, concludeert de nieuwsbrief.

„Een drama”, klinkt het somber. „Dat doet enorm veel pijn. Vooral ook omdat we een fantastisch verkiezingsprogramma hadden en geweldige kandidaten. Mede vanwege de populariteit van de BBB had ik er wel rekening mee gehouden dat we misschien wat zouden verliezen, maar dat het zo slecht zou uitpakken, had ik niet verwacht. Daar schrok ik echt van.”

Vertrouwen

„We moeten nu alles op alles zetten om het tij te keren. En we moeten onszelf de vraag stellen: waarom spreken het CDA, onze bodschapp en onze mensen, de kiezers niet meer aan? Waardoor hebben ze het vertrouwen in de partij verloren? Daarbij spelen allerlei factoren een rol, met name ook op landelijk niveau. Zaken als het vertrek van Pieter Omtzigt en het ontslag van Mona Keijzer als staatssecretaris hebben het imago van het CDA er niet sterker op gemaakt. Maar het is natuurlijk niet alleen dat. Het is een combinatie van tal van factoren. Een pasklaar antwoord op de vraag hoe we het vertrouwen kunnen terugwinnen, heb ik niet. In elk geval is het van belang dat we weer teruggaan naar de basis en echt kijken waar wij voor staan, luisteren naar wat er bij de mensen leeft en weten waar zij zorgen over hebben en dit serieus nemen.”

Dat Pott-Buter zich jarenlang

zou inzetten voor het CDA, had ze zelf lange tijd niet voor mogelijk gehouden. Ze kwam ter wereld in 1943 in een arm gezin in Zwolle. „In een onbewoonbaar verklaarde woning in het centrum van de stad, de eerste krottenwijk die na de oorlog afgebroken is”, vertelt ze. „Twee piepkleine kamertjes, geen stromend water, koud en gevaarlijk. Ik heb er tot mijn tiende gewoond. Mijn ouders werkten hard, maar verdienden niet veel. Mijn moeder was vanaf haar tiende tot haar huwelijks „meisje voor dag en nacht”, een inwonende dienstbode, en mijn vader was een markt-koopman met een op dat moment zodanig slechte gezondheid dat zelfs de Duitsers hem niet wilden hebben voor de Arbeitseinsatz.” „We waren streng christelijk-gereformeerd. Ik moest altijd mee naar de kerk en naar zondags-school en op zondag mocht ik niets: nooit een ijsje kopen en zelfs niet fietsen. Ik las graag boeken, maar het enige boek dat we thuis hadden was de Bijbel.”

Enzaam kind

„Dat geloof op zichzelf heb ik nooit als heel vervelend ervaren en ik heb er ook geen trauma aan overgehouden. Maar aan mijn jeugd in die krottenwijk heb ik wel lang slechte herinneringen gehad. Ik was een heel eenzaam kind, niemand mocht met mij spelen in de achterburch. Op de lagere school had ik één vriendinnetje dat wel bij me kwam spelen. Zij was de dochter van een van de notabelen van de stad en woonde in een van de mooiste huizen van Zwolle. Zij was het meisje tegen wie de hoofd-onderwijzer zei dat ze maar naar het lyceum moest terwijl hij tegen mij zei: 'Jij niet, meisjes uit jouw milieu mogen bij zijn als ze naar de huishoudschool mogen'. Uiteindelijk zijn we beiden naar het lyceum gegaan. Daar zijn we elkaar uit het oog verloren. Jaren later ontmoeten we elkaar weer en vertelde ze dat ze het vroeger bij ons thuis altijd zo leuk en gezellig vond omdat iedereen zo aardig was en alles voor elkaar over had, terwijl bij haar thuis de sfeer koud en kil was en niemand zich voor een ander interesseerde. Tot die tijd voelde ik dat ik eigenlijk altijd maar een zielig meisje was geweest, maar door wat zij vertelde ben ik

Ridder

Hettie Pott-Buter kreeg in 2009 een koninklijke onderscheiding. Ze werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, onder meer vanwege haar vrijwilligeractiviteiten in de strijd voor economische en financiële onafhankelijkheid van vrouwen. Naast haar lidmaatschap van talloze commissies en adviesorganen op dat gebied, was ze nauw betrokken bij de Unie van Sorgopmistenclubs (serviceclubs voor vrouwen) in Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen. Ook is ze jarenlang voorzitter geweest van de patiëntenraad van ziekenhuis OVG in Amsterdam.

daar toch anders naar gaan kijken.”

Haar middelbareschooltijd doorleefde de jonge Hettie glansrijk. Ze slaagde voor haar eindexamen met negens voor wis- en scheikunde en ging farmacie studeren in Groningen. Voor het geloof en de kerk had ze steeds minder oog, maar des te meer voor haar docent fysieke chemie voor wie ze veel als een blok, zoals ze het zelf omschrijft. „Gerard Pott, we leerden elkaar kennen in 1962 en in 1964 waren we getrouwd. Hij promoveerde in 1966 en kreeg de kans om onderzoek te doen aan de National Research Council in Ottawa, Canada. Ik zat in het vijfde jaar van mijn studie, die ik toen heb afgebroken en we zijn vertrokken naar Ottawa.”

„Twee jaar zijn we er gebleven. Ik had geen betaalde baan, maar werd al snel een oppasmoeder voor kinderen in de buurt. Ik had zelf een kind van een half jaar en werd door een overbuurvrouw gevraagd of ik overdag op haar dochterje wilde passen, een schatig meisje van tweeënhalf. Ik koos er naar van op. Ik kende de vrouw tot dat moment helemaal niet en dacht: wie vraagt nou aan een wildvreemde op straat of ze zo jouw kind wil passen? Maar ik heb wel ja gezegd. De moeder was schiksig en kon een baan krijgen bij het instituut waar haar echtgenoot en ook

mijn man werkte, maar die kon ze niet aannemen omdat ze er moest zijn voor haar kind. De hele dag thuis zitten en het verlies van een ander kind maakte haar depressief en eenzaam. Een paar weken later kwam er een andere buurvrouw, wier man naar het Midden-Oosten was uitgezonden, die vroeg of ik ook op haar zoonje wilde passen. Kort daarop kwam er nog een buurvrouw die vroeg of ik ook parttime op haar twee dochterjes wilde passen. Ik kreeg zelf aan het eind van die periode van twee jaar ook een baby.”

„Ik vond het een enorm leuke tijd, maar het heeft me ook bewust gemaakt van het feit dat ontzettend veel vrouwen ongelukkig waren met de rol die zij hadden als huisvrouw. Zeker als ze een goede opleiding hadden gehad. Daar wilden ze graag iets mee doen, aan het werk, maar dat kon niet omdat er van ze verwacht werd dat ze voor de kinderen zorgden en de carrière van hun man steunden. Daardoor voelden ze zich ellendig en eenzaam. Ik raakte ervan overtuigd dat dat anders zou moeten: in Canada ben ik eigenlijk feministisch geworden.”

„Met het eerste meisje op wie ik paste, heb ik nog steeds contact. Toen ze trouwde zei ik tegen haar dat ze altijd moest blijven werken en nooit haar baan moest opgeven, ook niet nu ze getrouwd was. Ze vroeg: 'Wat moet ik dan doen als ik kinderen krijg?', waarop ik zei dat ze dan voor een goede oppas moest zorgen. 'Maar je kunt toch niet zomaar een wildvreemde voor je kind laten zorgen?', reageerde ze. 'Oh nee', vroeg ik. 'En ik dan?' Waarp ze zei: 'Ja, maar jij bent familie.' Ik schudde mijn hoofd en vertelde haar hoe haar moeder mij als wildvreemde had gevraagd om op haar te passen. Ze was totaal verbaasd en kon nauwelijks geloven dat het zo gegaan was.”

Nuttig

„Terug in Nederland dacht ik: wat moet ik nou de rest van mijn leven gaan doen? Gerard kreeg een goede baan bij Shell. We kregen een woning in Monnickendam en later verhuisden we naar Zuiderwoude. Maar ik heb zin om stil te zitten, te graag mensen ontmoeten en iets ondernemen. Uiteindelijk besloot ik weer te gaan studeren;

Hettie Pott-Buter: „In Canada ben ik eigenlijk feministisch geworden.”

FOTO WIM EGAS

economie leek me nuttig, want daar wist ik helemaal niets van af.”

In 1980 rondde Pott-Buter haar studie aan de Universiteit van Amsterdam af met een scriptie over inkomensverdeling en ze werd gevraagd of ze niet voor de universiteit wilde blijven werken. Dat deed ze eerst als universitair docent micro-economie en later doceerde ze onder meer over 'werkgelegenheidsvraagstukken binnen het emancipatiebeleid' en 'vergelijkende bevolkings- en emancipatie-economie'. In 1993 promoveerde ze tot doctor met een lijvig proefschrift op basis van een onderzoek naar de arbeidspostie van vrouwen in zeven West-Europese landen in de periode 1850 tot 1990.

Naast haar werk voor de universiteit bekleedde Pott-Buter tal van functies bij allerlei instellingen waarvan een flink aantal zich bezield met emancipatie in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Zo had ze verschillende rollen binnen de Sociale Verzekeringsraad en de Nederlandse Gezinsraad en was bestuurslid van een werkgroep van de Nederlandse Vereniging voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) die onderzoek deed naar vrouwen en emancipatie. Verder verzorgde ze en werkte ze mee aan talloze publicaties over de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt.

„Op een gegeven moment ben ik lid geworden van D66. Wanneer precies, weet ik niet meer, maar het was in de tijd van Jan Terlouw, Hans van Mierlo en Els Borst. Het moet begin jaren tachtig geweest zijn. Het was nog een relatief nieuwe partij met goede, vernieuwende ideeën, die bovendien emancipatie heel hoog in het vaandel had staan. Dat sprak me natuurlijk aan. Ik ben nooit heel erg actief geweest voor de partij, maar ik denk wel dat ik sommige functies bij organen van de overheid, zoals de Sociale Verzekeringsraad, te danken had aan het feit dat ik lid was van D66; dat waren bolwerkjes van grote politieke partijen en men vond dat daar ook, liefst vrouwelijke, vertegenwoordigers in moesten van de nieuwe politiek.”

Belijdenis

„De christelijk-gereformeerde kerk had ik al achter me gelaten toen ik nog studeerde in Groningen. Daar heb ik wel belijdenis gedaan in de Nederlandse hervormde kerk en was daarin ook actief. In Canada was de kerk zo conservatief, dat paste helemaal niet bij me en we hadden er ook gewoon geen tijd voor. Pas nadat we naar Zuiderwoude waren verhuisd, begin jaren negentig, zijn we weer bij de kerk terecht gekomen. Toenmalig domi-

nee Rieks Hoogenkamp (destijds initiatiefnemer van de Stichting Arcopagus, centrum voor kerk, cultuur en samenleving in Waterland, red.) vroeg mijn man of hij diaken wilde worden en heeft ons als het ware weer bekeerd.”

„Na mijn pensioen bij de universiteit wilde ik me bezig houden met de lokale politiek. Als lid van D66 bezocht ik natuurlijk als eerste de bijeenkomsten van de plaatselijke afdeling van die partij. Maar dat was maar een heel klein partijtje in die tijd. Landelijk had de partij een flinke ontwikkeling doorgemaakt, maar lokaal nog niet. Ze zat in die tijd niet eens in de gemeenteraad, gelooft ik. De mensen die ik kende en regelmatig sprak, waren allemaal lid van het CDA, dat lokaal wel een belangrijke factor was. Ik dacht toen: daar hoor ik thuis, daar zit de bestuurskracht, dat is een partij die daadwerkelijk iets kan betekenen voor mensen.”

„Al vrij snel nadat ik lid werd, werd ik gevraagd of ik voorzitter wilde worden, want ze zaten zonder. Ik antwoordde dat ik dat tijdelijk wel wilde doen. Als interim-voorzitter, voor een jaar of twee. Het zijn er vijf geworden. Maar nu is het echt mooi geweest. We hebben inmiddels gelukkig een nieuw voorzitter in de persoon van

Jeroen Brenninkmeijer.”

„Het is inmiddels al lang niet meer zo dat je, als het om emancipatie gaat, bij D66 of een andere partij betraft bent dan bij het CDA. Dat was misschien ooit een conservatief-christelijke club die niet zo veel op had met emancipatie, maar dat is in de loop van de tijd totaal veranderd.”

Jammer

Toch komt met name bij de Waterlandse afdeling van het CDA die emancipatie de laatste jaren steeds minder tot uiting in de gezichten van de partij richting de buitenwereld: vrouwelijke kopstukken als Mona Keijzer en Aagje Zeeman maakten plaats voor mannen en begin dit jaar nam Simone Boogaard afscheid als raadslid vanwege drukke werkzaamheden elders. In de gemeenteraad moet het CDA het nu helemaal zonder vrouwen doen. En dan is achter de schermen de opvolger van de vrouwelijke voorzitter ook nog eens een man. Pott-Buter kijkt zorgelijk. „Ontzettend jammer. Dat doet mijn hart pijn”, zegt ze somber. Maar haar blik klaart snel weer op. „In de lokale politiek hebben we er nu wel twee heel leuke, jonge en emanciperende mannen bij”, klinkt het hoopvol. „Die gaan het heel goed doen.”

Ik moest altijd mee naar de kerk en naar zondagsschool en op zondag mocht ik niets: nooit een ijsje kopen en zelfs niet fietsen

Ik dacht: bij het CDA hoor ik thuis, daar zit de bestuurskracht, dat is een partij die daadwerkelijk iets kan betekenen voor mensen